

Съдът през моите очи

“ Всички сме роби на законите,
за да можем да живеем свободно“.

Цицерон

Отношението закон – човек – право е толкова старо, колкото и класовото общество. Хората винаги се стремят към неограничена свобода , а сами си създават задължителни норми на поведение, които ги ограничават, защото железните закони на природата ги заставят да живеят в общество. А да живееш в общество и да бъдеш свободен от обществото, от неговите писани и неписани норми, е невъзможно. Така възниква необходимостта от социален контрол, в който се включват правните норми, нормите на морала, обичаите и традициите, общественото мнение. От всички тези норми най-авторитетни са правните.

Далече някъде в хилядолетната история на човешкото общество се губи името на онзи, който пръв е оформил, предложил или въвел онези прости и сурови разпоредби, които като задължителни норми на поведение утвърждават властта на едни по отношение на други. А в един незнаен ден някой е нарекъл тези властни норми закон.

Днес, съгласно конституцията на една държава, властта се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна. Идеята за разделянето на властта датира още от Древна Гърция, когато Аристотел я споменава в своята „Политика“. По-късно, през XVIII в., Монтескьо формулира „Теорията за трите власти“, в която обособява трите власти и важността от тяхното разделение. Монтескьо най-вече набляга на факта, че ако властите са обединени, би съществувал произвол и злоупотреба. Когато човек се издигне по стълбицата на успеха и притежава огромна власт, трябва винаги да си припомним, че „силата на правото не е правото на сила“.

До нас са достигнали изцяло или отчасти древни законници, като този на Хамурапи, на Ману, Каролината, Римските закони. Ако ги сравним, проличава, че те осигуряват властта и интересите на управляващата класа, но наред с това през вековете са преминали от един народ в друг и правни норми, защитаващи човешкия живот, жизнеността на нацията, семейството, собствеността, измяната спрямо народа или държавата. Така се създава онази сигурност и относителна хармония в отношенията на хората, без която е немислимо развитието и бъдещето на обществото

Това действащо право обаче би било нищо без институция, която да принуждава всички към спазване на неговите разпоредби. Такава институция е съдът. Именно в съда гражданите се срещат лице в лице със закона. Съдът превръща мъртвата буква на закона в регулираща сила. Той е говорещият закон. На него е възложено да съди, да задвижва сложния механизъм на съдебната система, да накаже или оправдае, да възстанови нарушения обществен или личен интерес. Съдебната власт, назовавана понякога с латинската по произход дума магистратура, не създава закони, по-скоро ги интерпретира и прилага към отделните случаи. Онова, което прави изключително важни функциите на съда, е, че той трябва да осъществява справедливо приложение на законите, на действащия правов ред, на правото, защото именно така се осигурява онази обществена хармония, необходима за всяко общество.

Хилядолетия наред както правото, така и съдилищата са служели на господстващата класа, затова народите са се отнасяли със страх и омраза, а много пъти и с убийствена ирония към тях. Шекспир казва чрез устата на крал Лир от едноименната трагедия : „Под плюшената шуба няма порок. Обкови злодея в злато и стоманеното копие на закона ще се сломи, без да го одраска“ Облечи го в дрипи – и той ще погине дори от кухата сламка на пигмея“. Така безогледното използване на правосъдието е водело до извращения и хитроумни съдебни процеси и правосъдна находчивост.

А как работи съдът днес? Доколко познаваме неговата работа? Виждаме ли цялата картина, когато става въпрос за справедливо осъждане? Разбира се, че не. Знаем това, което ни предоставят медиите – неофициалната четвърта власт. В нашето обременено от злоупотреби и грабежи демократично общество погледът на хората е отправен към съдебната система. Нали тя трябва да осъществява върховенството на закона, да осъжда всякакви престъпления и злоупотреби, да осъжда и корупционните практики на управляващите. Защото именно от злоупотребите на властимащите произтичат всички други престъпления. А примерите за липса на държавност и законност са много –бзнаказаните грабежи над беззащитни селяни, безогледната сеч на горите, приказното богатство на сутеньори и джебчии, не осъдените престъпници и протакането на съдебни процеси, неразкритите убийства и случаят КТБ... Ежедневно медиите ни заливат с драстични примери за злоупотреби, корупция и убийства.

Затова все повече и повече хората започват да гледат скептично за желанието, волята и възможностите на съда да посегне към „недосегаемите“. Мисля, че една демократична държава се представя от

съдебната си система, която трябва да бъде независима, неподкупна и справедлива. Затова е нужно у нас не само да бъдат спазвани законите, а и присъдите да бъдат справедливи, безкомпромисни. За да се ползва съдебната система с уважението и доверието на гражданите.

Петя Димитрова Димитрова

Гимназия с преподаване на чужди езици“ Йордан Радичков“ 11 клас